

Església

d'Urgell

382 - OCTUBRE 2009

SUPLEMENT ESPECIAL

L'Arquebisbe Joan reposa en la Pau de Crist

Centenars de persones reten un darrer i a l'Arquebisbe Joan Martí Alanis

Centenars, més d'un miler de persones va acudir la tarda del 13 d'octubre al Palau Episcopal per retre un darrer homenatge d'estima a l'Arquebisbe Joan i expressar el seu condol per qui fou durant 32 anys el seu Bisbe i amic, traspasat el diumenge 11 d'octubre després de partir una malaltia de la qual no es va poder recuperar.

El Bisbe d'Urgell i tota la cúria es van unir en una pregària silenciosa per l'ànima de l'Arquebisbe Joan minuts abans d'obrir la capella ardent al públic. A la portada, Mons. Vives, envoltat del Cardenal-Arquebisbe de Barcelona, Mons. Martínez Sistach, i de l'Arquebisbe de Tarragona, Mons. Pujol, durant la missa exequial a la Catedral de La Seu d'Urgell (FOTO: SFGA).

Durant tota la tarda i fins ben entrada la nit no van parar d'acudir persones a la capella ardent de l'Arquebisbe Joan, instal·lada al saló del tron del Palau Episcopal. Entre els primers que van voler pregar en silenci davant el fèretre i expressar el seu condol

al Bisbe Joan-Enric i als familiars i amics més pròxims de Mons. Martí, hi eren els representants de les principals institucions andorranes: el Síndic General de les Valls, Josep Dallerès; el Subsíndic General, Esteve López; el Cap del Govern andorrà, Jaume Bartumeu; el Ministre

emocionat homenatge

d'Afers Exteriors d'Andorra, Xavier Espot... El Sant Pare, a través del seu Secretari d'Estat, Mons. Tarcisio Bertone, va fer arribar un telegrama de condol, com també ho va fer el Copríncep d'Andorra i President de la República Francesa, Nicolas Sarkozy.

També hi va acudir a primera hora de la tarda una amplíssima representació del consistori de La Seu d'Urgell, encapçalada per l'Alcalde, Albert Batalla, així com diverses personalitats de la política andorrana (entre els quals els ex caps del govern Albert Pintat, Òscar Ribas

i Marc Forné) que van compartir responsabilitats d'Estat amb Mons. Martí o que senzillament volien manifestar el seu agraïment per la tasca decisiva que va desenvolupar com a Copríncep. Però sobretot hi va acudir molta, moltíssima gent del carrer, arribats d'arreu de la Diòcesi, de ciutats properes i de poblets allunyats, bona part dels quals possiblement mai no van tenir ocasió de parlar gaire estona amb ell en vida, però que tot i així el recordaven, i el recordaran per sempre més, com un Bisbe amant i com un pastor bo i humil, que els va saber orientar en èpoques que no van ser precisament fàcils per al món rural i la gent de muntanya.

A més de la gent d'Urgell, a la vetlla hi vingueren moltes persones de les comarques de Barcelona i de les terres de Tarragona. Persones que havien conviscut en el passat amb Mons. Martí, o que han estat els seus feligresos els darrers anys a la parròquia de Les Peces-Albinyana (Baix Penedès), on l'Arquebisbe Joan, un cop jubilat, assistia pastoralment sempre que la seva salut li ho permetia. Des que el 12 de maig de 2003 el Papa Joan Pau II li acceptà la renúncia al govern pastoral de la Diòcesi d'Urgell, Mons. Martí Alanis va fixar el seu domicili a la Residència Sacerdotal Sant Josep Oriol de Barcelona, però en tot moment es va mantenir vinculat i participatiu no tan sols amb la realitat eclesial i social dels seus antics diocesans, sinó també d'arreu de Catalunya i de la resta de l'Estat.

Joan Martí Alanis havia nascut el 29 de novembre de l'any 1928 al Milà, al Camp de Tarragona, fill de Ramon Martí Parés, enginyer agrícola, i d'Emília Alanis Cuarte. Als 11 anys inicià els estudis eclesials al seminari de Tarragona i fou ordenat de prevere el 17 de juny de 1951 a Tarragona. El mateix any va començar estudis superiors a la Universitat Pontifícia de Salamanca, on el 1954 obtingué la Llicenciatura en Humanitats clàs-

siques. Posteriorment completà la seva formació amb les diplomatures en llengua francesa (Universitat de la Sorbona, 1957) i anglesa (Overseas Language School, Londres, 1959).

Abans de ser nomenat Bisbe d'Urgell el 25 de novembre de 1970, va dur a terme una important tasca docent a diferents centres, primer com a professor i director del col·legi episcopal de la Mare de Déu de la Mercè, a Montblanc (1957-1966), i després al Col·legi menor de Sant

a Vicari episcopal d'Ensenyament i Doctrina de la Fe de l'Arquebisbat de Tarragona (1969-1971).

Mons. Martí Alanis prengué possessió de la Diòcesi d'Urgell el 30 de gener de 1971. L'endemà, a la Catedral de Santa Maria de La Seu d'Urgell, tingué lloc la solemne ordenació episcopal. Jurà com a Copríncep episcopal del Principat d'Andorra el 17 de març de 1971. Els anys 1975-1977 fou també Administrador Apostòlic de la Diòcesi de Solsona.

Dins la Conferència Episcopal

per a les Comunicacions Socials (1989-1998).

Va presidir el Consell de Cultura Catalana (1978) i el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1986), i fou membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi des de 1990.

Va ser distingit amb importants guardons i condecoracions, entre els quals la Gran Creu d'Isabel la Catòlica (1989) i la *Legion d'Honneur* de França (2003).

El 25 de juny de 2001, la Santa Seu

“Mons. Martí sempre ha destacat no només per la seva senzillesa sinó també per la seva gran cultura i enorme saviesa, i per això la gent de La Seu se l'estima tant i sent molt profundament la seva pèrdua.” / Albert Batalla, Alcalde de La Seu d'Urgell.

“Era un home profundament espiritual, un gran líder i un savi en el sentit més ampli de la paraula, que ha fet un gran servei a Andorra, i Andorra crec que li ho reconeix.” / Albert Pintat, ex Cap del Govern andorrà.

“Per a mi és un moment molt difícil perquè a part d'un Copríncep i un Cap d'Estat he perdut un amic. Com a polític, crec que Mons. Martí Alanis va ser un home clau en el moment propici i necessari per a Andorra, i que per això ocuparà un lloc primordial en la història del Principat.” / Òscar Ribas, primer Cap del Govern d'Andorra.

Pau, a Tarragona, del qual fou fundador i director (1966-1971), i com a professor de l'Escola Universitària del Professorat (Tarragona, 1968-1969) i professor i director tècnic del Seminari menor de Tarragona (1968-1971). També va exercir com

Espanyola fou membre de diferents comissions episcopals entre el 1972 i 1993, i presidí les Comissions de Migracions (1984-1987) i de Mitjans de Comunicació Social (1987-1993). Fou Membre del Comitè Executiu (1978-1984) i del Consell Pontifici

li atorgà la dignitat personal d'Arquebisbe en reconeixement del zel acurat en l'acompliment del seu ministeri episcopal. En la mateixa data, Mons. Joan-Enric Vives i Sicília fou nomenat Bisbe Coadjutor d'Urgell, amb dret a successió.

“Rebuda la trista notícia del traspàs de Mons. Joan Martí Alanis, Arquebisbe-Bisbe Emèrit d’aquesta històrica Diòcesi d’Urgell, Sa Santedat Benet XVI li prega que transmeti el seu sentit condol als seus familiars, així com als qui van ser diocesans seus en aquesta Església particular, a la qual va dedicar tota la seva vida de guia; alhora que, tot oferint sufragis per l’etern descans del difunt prelat, els hi atorga amb afecte la confortadora benedicció apostòlica, com a signe de fe i esperança en el Senyor ressuscitat.”

Telegrama de condol enviat pel Cardenal Tarcisio Bertone, Secretari d’Estat de Sa Santedat.

“En conèixer el traspàs de Mons. Joan Martí Alanis, Arquebisbe-Bisbe Emèrit d’Urgell i antic Copríncep d’Andorra, us vull transmetre el meu més sentit condol en aquesta circumstància dolorosa per al poble d’Andorra. Voldria alhora evocar el compromís públic de l’antic Copríncep d’Andorra al servei de les tradicions i de l’esdevenidor del Principat. Mons. Martí ha acompanyat l’evolució social i econòmica del Principat i ha estat, junt amb el Copríncep francès, un dels agents determinants de la seva evolució institucional. Tots i cadascú guardarà en la memòria les qualitats humanes i d’home d’Estat que Mons. Martí ha posat, durant els 32 anys d’exercici com a Copríncep, al servei del Principat d’Andorra i dels seus ciutadans.”

Telegrama de condol enviat per Nicolas Sarkozy, President de la República Francesa i Copríncep d’Andorra.

Els representants de les institucions andorranes, encapçalats pel Síndic General de les Valls i el Cap del Govern, van ser dels primers a acudir a la capella ardent (pàgina anterior). Al llarg de tota la tarda, van passar pel saló del tron amics i familiars (a dalt), personalitats que van compartir responsabilitats amb Mons. Martí, com els antics caps del govern andorrà Marc Forné i Òscar Ribas (al centre), i moltes, moltíssimes persones d’arreu de la Diòcesi que van voler retre un darrer homenatge d’estima a qui fou el seu Bisbe durant 32 anys.

Home d'Església, home d'Estat, home

A espalles de vuit preveres d'Urgell ordenats durant el seu ministeri episcopal, i acompanyat pel Bisbe Joan-Enric i els Bisbes de les Diòcesis catalanes, el fèretre amb les despulles de l'Arquebisbe Joan Martí Alanís va ser dut en processó des del Palau Episcopal i a través del claustre de la Basílica Catedral de Santa Maria d'Urgell fins al peu de l'altar. Les veus blanques del Cor Nacional dels Petits Cantors d'Andorra s'hi van afegir al darrer tram de la processó, a la nau central de la Catedral, fins que els preveres van dipositar el fèretre al presbiteri, on va restar cobert per la mitra i els Evangelis durant la celebració eucarística. A l'interior del temple, des de primera hora del matí, s'hi havien anat aplegant prop de tres-cents sacerdots i religiosos i una multitud de fidels arribats d'arreu de Catalunya per participar, amb visible emoció, en la missa exequial i donar el darrer adéu a l'Arquebisbe Joan. I encara moltíssima més gent que no va poder ser-hi el matí del 14 d'octubre a La Seu d'Urgell va poder seguir puntualment la cerimònia a través dels diversos mitjans de comunicació (amb una vuitantena de periodistes acreditats) que la van retransmetre en directe.

Hi eren representades les principals institucions d'Andorra, amb el Síndic General de les Vall, Josep Dallerès, i el Cap del Govern, Jaume Bartumeu, al capdavant d'una amplíssima delegació de personalitats de la política andorrana, molts en actiu actualment, i d'altres que van viure molt de prop el procés transformador que va suposar per al Principat el pontificat de Mons. Martí i li van voler transmetre per darrer cop el seu agraïment. Hi eren també el representant perso-

nal del Copríncep francès, els ambaixadors residents a Andorra, representants dels comuns de les set parròquies andorranes i representants destacats de la política catalana, entre els quals l'actual Alcalde de La Seu d'Urgell, Albert Batalla, i el seu predecessor en el càrrec i actual Conseller de Governació i Administracions Públiques de la Generalitat de Catalunya, Jordi Ausàs, a més de nombroses personalitats dels estaments econòmic i social de Catalunya i Andorra.

L'Eucaristia, presidida per Mons. Joan-Enric Vives i concelebrada pel Cardenal-Arquebisbe de Barcelona, Mons. Martínez Sistach, l'Arquebisbe de Tarragona, Mons. Pujol, els Bisbes de les Diòcesis Catalanes, els Vicaris episcopals d'Urgell i un gran nombre de sacerdots de la Diòcesi, va estar amarada d'una respectuosa i emocionada solemnitat. El Bisbe d'Urgell va agrair les mostres de condol, de gratitud i d'estima expressades per tantíssima gent en el darrer comiat a qui fou, sobretot, "un home bo, molt bo", a més de "Pastor insigne i Copríncep generós", tal com Mons. Vives va definir l'Arquebisbe Joan en la salutació inicial. Posteriorment, a l'homilia (que transcrivim íntegrament a continuació), Mons. Vives es va referir al seu predecessor a la Diòcesi d'Urgell com "un gran creient, a la catalana, sense exageracions", i va repassar detalladament les principals virtuts que van marcar el seu profitós pontificat des del triple vessant com a home d'Església, home d'Estat i home de Cultura.

Al final de la cerimònia, el fèretre amb les despulles de Mons. Martí Alanis va ser davallat a la cripta de la Catedral de Santa Maria d'Urgell, on descansa en la pau de Crist al costat dels qui el precediren en el ministeri episcopal a la Diòcesi d'Urgell.

Homilia del Bisbe Joan-Enric a les exèquies de l'Arquebisbe-Bisbe Emèrit d'Urgell, Mons. Joan Martí Alanis

Impressiona tant veure el nostre estimat Arquebisbe Joan estirat a terra, davant l'altar, només amb els Evangelis per tresor, i la mitra que indica el seu ministeri, com a estendard, amb tota senzillesa i despullament. Així hem dipositat avui el cos del nostre Arquebisbe difunt i estimadíssim, Mons. Joan Martí i Alanis. Estem adolorits per la seva partença, és cert, perquè les coses d'aquest món fugisser ja han passat per a ell, però alhora estem joiosos i molt agraïts a Déu, perquè la seva vida ha estat una vida plena, exemplar, i ara pot dir, com Jesús a la Creu, "tot s'ha acomplert!". És el goig del qui ha acabat bé la seva cursa i al qual acompanyen els fruits de la sembra realitzada. Tots els qui som aquí podríem desgranar un gran rosari de testimoniatges plens d'emoció i d'agraïment pel que a través d'ell hem rebut i hem viscut, tal com ja heu anat fent ahir i aquests darrers dies, amb tantes mostres de condol com m'heu fet arribar a mi i als mossens del Bisbat.

Adormit pel son de la mort, reposa aquí davant l'altar, en el mateix indret on fa 38 anys, també prostrat, humil, i amb oració intensa, suplicava que li fos donat l'Esperit Sant per servir el poble de Déu com a Bisbe i Pastor sol·lícit. Llavors l'acompanyava tota la Comunitat diocesana que pregava pel seu nou Pastor. I l'acompanyava tota l'Església d'Urgell que ja és al cel, i tota l'"Església Catòlica, estesa d'Orient a Occident" (cf. St. Fructuós) perquè aquell home, nascut al Milà, de 43 anys, joveníssim, pogués ser digne successor de St. Just, de St. Ermengol, de St. Ot, i dels grans Bisbes del nostre temps. També avui nosaltres i l'Església celestial l'acompanyem amb la nostra pregària eficaç davant Déu, perquè el Senyor, compadint-se d'ell, li doni el premi

← merescut pels servents prudents i fidels, que l'Amo posa al cap de la seva família.

Aquell dia de la seva ordenació episcopal de fa 38 anys li digueren: *“Rep la mitra i distingeix-te per la santedat, perquè quan aparegui el cap dels pastors, siguis mereixedor de rebre la corona gloriosa que mai no es marcirà”*. El propassat diumenge dia 11 s'acomplia aquesta promesa; així ho esperem!

També li fou dit: *“Rep l'anell, signe de fidelitat, i adornat d'una fe sense màcula, guarda amb consciència pura l'esposa de Déu, l'Església santa”*. Nosaltres som aquí, avui, per dir que, com a Església, ens ha cuidat molt bé.

I s'elevà una pregària consecratòria solemníssima, pel consagrant principal, el Sr. Nunci Apostòlic Mons. Luigi Dadaglio, que avui també recordem, perquè d'ell rebé la tradició apostòlica, així com pels altres co-consagrants i bisbes concelebrants: *“Feu que davall sobre aquest escollit la força que procedeix de vós, Pare; l'Esperit que dóna autoritat per regir i santificar, el que donàreu al vostre Fill estimat Jesucrist, el que Ell donà als sants apòstols”*... I nosaltres també som aquí, avui, per dir que aquella profecia sobre d'ell s'ha acomplert; el Senyor l'ha omplert de l'Esperit que dóna autoritat, l'Esperit *“principal”*, la plenitud de l'Esperit, perquè tots nosaltres també en poguéssim participar: els altres bisbes que després ell consagrà, tants sacerdots ordenats per ell (alguns l'heu portat fins aquí a les vostres espatlles), tants a qui ha cuidat, fidels que ha batejat, ha confirmat, ha perdonat, ha recomanat cap al cel amb la seva pregària, i sobretot, tants a qui ha predicat la Paraula per la força de l'Esperit principal, i ha pogut transformar el pa i el vi en el Cor i la Sang del Senyor, per la força d'aquest Esperit principal que dóna autoritat per a regir i santificar.

I també aquí, en aquest mateix lloc, li preguntaren davant de tota l'Església: *“¿Vols... predicar amb fidelitat i constància l'Evangeli de Jesucrist? Vols guardar la fe? Vols treballar en l'edificació del Cos de Crist que és la seva Església i vetllar pel poble sant de Déu?...”*. Ell digué que sí. Però com sempre, era un sí carregat de futur, que s'havia d'anar veient com aquell sí esdevenia vida per a nosaltres i per a ell. I així ha estat.

També avui som aquí per testimoniar i dir-li a Nostre Senyor: Tot s'ha fet bé! Tot s'ha acomplert! Ens heu donat un servidor fidel i prudent, que ens ha predicat, que ha guardat la fe, que ha treballat en l'edificació del Cos de Crist. Per això, allò que li fou dit a ell, pel bisbe consagrant principal, ara rep la seva plena significació: **“Que Déu mateix dugui a terme aquesta obra bona que Ell ha començat en tu”!** I també som aquí, avui, per testimoniar que el Senyor ha anat portant a terme l'obra bona d'aquella consagració episcopal de l'home que es donava del tot, fins al seu darrer alè de vida.

Els qui avui omplim aquesta Catedral de Santa Maria d'Urgell som, doncs, –prenguem-ne consciència– l'Església en oració pel seu pastor; som l'Església que escolta la Paraula de Déu atentament, i la guarda amb amor i fidelitat.

Acabem d'escoltar que Sant Pau, l'evangelitzador de les nostres terres, ens deia, *“tant si vivim com si morim som del Senyor; en la vida i en la mort, som del Senyor”*. Per què tenir por? Què és la mort davant de Déu? De qui o de què tenir temença? La mort ha estat vençuda per la Resurrecció de Jesucrist, el Nostre Senyor. Som seus, *“som el seu poble i el ramat que Ell mateix pastura”*. I tot és un do rebut. Passi el que passi, Déu no ens abandonarà mai.

El missatge de la primera Lectura del profeta Ezequiel ens deia: Jo seré el vostre Pastor i us donaré pastors segons el meu cor. No sou ovelles errants. Teniu Pastor, teniu família, sou meus. *“Som el seu poble i el ramat que Ell pastura”*. Aquesta és la nostra esperança que va més enllà del sofriment i de la mort, que tot ho venç, que tot ho pot. Quan enterrem el nostre estimat Pastor, l'Arquebisbe Joan, volem retenir aquesta Paraula que l'Esperit vivifica: *“Som del Senyor! En la vida i en la mort som seus”*. Som els seus amics, i tenim confiança plena en Ell. El mateix Arquebisbe ho deia a totes les visites que va poder tenir en aquestes darreres setmanes: *“No tinc por de la de la mort. Si de cas, la sofrença, com a tot mortal, ens espanta una mica, però amb la força del Senyor, tot ho podem”*.

També hem proclamat a l'Evangeli la manera com Jesús ha transformat la mateixa mort, omplint-la de confiança en el Pare que no l'abandona. És el darrer fragment del relat de la mort del Senyor i l'anunci de la Resurrecció, de la manera tan bella, tan tendra, com ho expressa la passió segons Sant Lluc. És Jesús qui, transformant el salm de la confiança, es dóna del tot al Pare, sacrificialment, per la Redempció del món: *“Pare, confio el meu alè a les vostres mans!”* I així ha estat. L'Arquebisbe Joan s'ha confiat. Hem pregat amb aquestes mateixes paraules, moltes de les darreres nits, amb aquesta sort que hem pogut estar els dos junts a l'hospital. Vaig estar dos anys junt amb ell, com a Coadjutor seu, vivint junts a casa, pregant, dient la missa junts, gaudint i aprenent. I hem pogut estar junts els últims dies, amb una intimitat bonica, episcopal, fraterna i familiar. *“Pare, confio el meu alè a les vostres mans”*. Cada nit l'Església i també l'Arquebisbe Joan pregava amb aquestes paraules: *“In manus tuas Domine, commendo spiritum meum”*. Així va morir el Senyor, i així va morir, amb confiança abandonada a les mans del Pare, el nostre Arquebisbe Joan, perquè era l'oració de la nit dels darrers dies a l'Hospital.

També avui donem gràcies a Déu pels dons d'aquesta vida ben feta, com un do del Senyor que li ha regalat

per la gràcia divina que Ell ha dipositat en el cor del nostre Arquebisbe Joan.

- Ha estat un **home de fe**, rebuda i viscuda ja des de ben petit, amb la seva germana Rosa, aquí present entre nosaltres, i el seu germà Antoni ja difunt, amb els seus pares, amb tots els seus d'El Milà. Igualment al Seminari de Tarragona, presbiteri en gestació que l'anava forjant. Un presbiteri, el de Tarragona, insigne, que el va rebre i del qual ell també en va ser honorable representant: fou Vicari episcopal, professor i director generós, pastor ple de zel... L'Arquebisbe Joan fou un gran creient; sense exageracions, a la catalana, a la modesta, a la sincera, a l'autèntica, ho sabeu tots prou bé.

- Ha estat un **home de cultura**, que va estimar la llengua i la cultura catalanes. Després Déu el portà a ser Cap d'un Estat, l'únic al món, que té la llengua catalana com a única llengua pròpia i oficial. Un gran humanista que ja abans i després de rebre l'episcopat treballà pel seu País i per Andorra, el seu nou País. Llicenciat en llengües clàssiques, i diplomata en filologia anglesa i francesa. Amant de les arts, de la pintura en especial. Ell ha pintat el nostre estimat Pirineu i ens l'ha anat regalant. Un home atent als signes del temps per poder-hi respondre fins al final, fins al darrer moment.

- Un **home d'Església**, que va aplicar amb prudència i caritat pastoral l'esperit i la lletra del Concili Vaticà II a la Diòcesi d'Urgell. Visqué el Concili com a sacerdot amatent, i visqué i aplicà en el postconcili tot aquell raig de llum que Déu va enviar pel seu Esperit Sant a l'Església. Brúixola que ens ha d'orientar en el segle XXI, com l'anomenà Joan Pau II. Acollint i plasmant en institucions noves aquell esperit renovador del Vaticà II: Església misteri de comunió i poble de Déu; Església servidora dels pobres, Església ecumènica amb els germans cristians i oberta a totes les religions de la terra; Església respectuosa amb la dignitat de la persona humana i amb la seva llibertat religiosa; Església sense afany de poder sinó servidora dels pobres, dels malalts, dels pròfugs, dels exiliats, dels emigrants... Una Església que té una Doctrina social rica que desitja aplicar a totes les situacions, respectant l'autonomia de les realitats temporals... També l'Arquebisbe Joan ho va intentar aplicar al Bisbat i al Principat d'Andorra.

- Un **home d'Estat**. És una de les dimensions que més s'ha destacat en aquests darrers dies perquè és la que comporta major novetat, ja que no hi ha cap més Bisbe que tingui aquesta obligació d'acompanyar un País, servint-lo molts i molts anys, com a Copríncep episcopal. Primer comportava exercir tots els poders conjuntament amb el Copríncep francès. No era pas fàcil. Ho va fer ajudat per uns bons col·laboradors que han estat mans i cor per a ell, i els ho agraïm. Home d'Estat que va servir amb prudència i molta generositat,

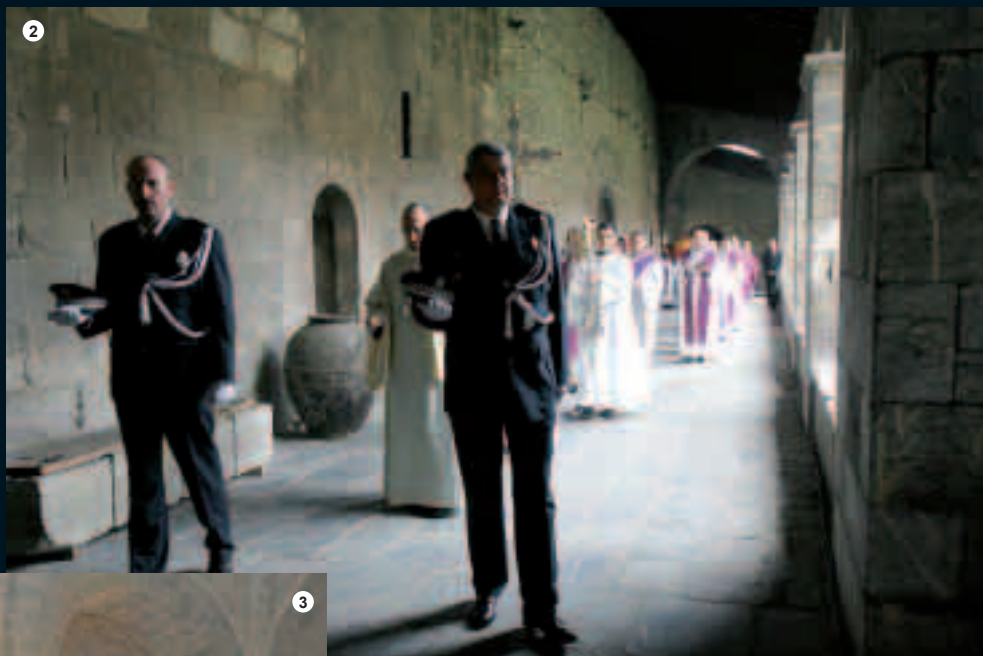
més de la que es coneix, el Principat d'Andorra com un Copríncep amb total disponibilitat i servei, anant al davant del procés constitucional amb el Copríncep francès, especialment amb S. E. François Mitterrand, com també amb el Consell General de les Valls i amb les persones que van intuir aquell gran moment històric, únic, que passava pel Principat d'Andorra. Ell, doncs, va poder culminar la Constitució Andorrana, i n'estava ben cofoi, amb l'aprovació i l'acceptació del poble andorrà en el referèndum de 1993. Ara és far que il·lumina els temps actuals.

- I encara, fou un **home bo, molt bo**, senzill, afectuós, molt amic dels seus amics. Que preparava amb exigència i rigor totes les seves intervencions, des de les més importants a les més simples i senzilles. Que estimava els sacerdots, els laics, els religiosos, la gent dels pobles, les terres del Pirineu i del Pla, d'Andorra. Posava molta il·lusió, com un infant, en les coses que havia de fer, en els seus projectes, viatges, visites, conferències... I va mirar de ser sempre just en totes les seves actuacions.

El dia de la seva ordenació episcopal aquí mateix, en aquesta Catedral i per a ell, van invocar els sants i santes de Déu a la lletania, perquè l'ajudessin en el seu ministeri d'amor, ja que l'"*episcopat és un servei d'amor*" (St. Agustí). Ell va triar un **lema episcopal** ben significatiu, que hem reproduït en el llibret dels cants, amb el seu escut episcopal: Unes roses i una garba relligada. "**La unitat en la caritat**". Volia una Església unida. Sofria quan veia desunió. Volia un Principat unit, "*Virtus, Unita, Fortior*". Volia un país agermanat; plural, però agermanat. Unit en la caritat, que és la virtut més excel·lent d'un Bisbe, la caritat pastoral, l'entrega a tots, amb preferència als malalts, als joves, als ancians, als més pobres...

I el Senyor va voler que morís diumenge passat, al moment en què junts, a l'hospital, en silenci, ell ja panteixant, seguïem, a través de la televisió, la cerimònia de canonització de Sant Francesc Coll i altres quatre sants, presidida pel Sant Pare Benet XVI i altres Bisbes a St. Pere del Vaticà. Un moment intens de comunió episcopal, ja que un Bisbe és sempre un membre del Col·legi episcopal que el Papa presideix. I amb el Papa, nosaltres dos units, sols, seguïem les lletanies dels sants. I el Senyor va escoltar la nostra pregària, i els sants van venir a buscar-lo. L'Església sempre que acomiada un fill difunt prega solemnement: "*Ajudeu-lo sants de Déu, sortiu a rebre'l àngels del Senyor, acolliu la seva ànima i presenteu-la a l'Altíssim!*". I així s'esdevingué, en aquell 11 d'octubre, dia de la naixença al cel de l'Arquebisbe Joan, i també festa litúrgica del beat Joan XXIII, un home bo, un Papa bo.

+ **Joan-Enric Vives**, Bisbe d'Urgell

El fèretre amb les despulles de Mons. Joan Martí va ser dut en processó des del Palau Episcopal i a través del claustre de la Catedral de Santa Maria d'Urgell fins al peu de l'altar. Un cop acabada l'Eucaristia, el fèretre va ser devallat fins a la cripta del temple, on Mons. Martí reposa al costat dels Bisbes que el van precedir en el pontificat a la Diòcesi d'Urgell. (FOTOS: SFGA (1 a 4) / BISBAT D'URGELL)

La signatura de la Constitució del Principat d'Andorra és la fita històrica que ha marcat de manera més significativa la tasca decisiva de Mons. Martí com a Copríncep episcopal.

L'artífex discret d'una transformació històrica

“**E**l Bisbe Joan Martí Alanís ha estat una figura clau per a la història d'Andorra pel seu paper transformador i modernitzador, fent possible des de posicions clarament socials el pas d'una Andorra de règim feudal a un Estat de dret,

democràtic i constitucional. Ja des de la seva ordenació com a Bisbe el 1971, i en el període de transició a Espanya de la dictadura a la democràcia, va exercir, des de la discreció, com sempre, un paper clau i determinant per eradicar qualsevol pretensió o

aspiració de la monarquia espanyola respecte del Principat. Mons. Martí Alanís va defensar, en tot el procés de reforma, les posicions més progressistes perquè Andorra tingués una Carta Magna democràtica i social que l'homologués internacionalment a la

resta de països del nostre entorn.” Aquestes paraules de Jordi Ausàs, Conseller de Governació i Administracions Públiques de la Generalitat de Catalunya i ex Alcalde de La Seu d’Urgell, resumeixen perfectament el tarannà de l’Arquebisbe Joan i el clima polític en el qual va haver de treballar per assolir el que la història recordarà probablement com la fita més destacada del seu Copríncipat: la promulgació de la Constitució del Principat d’Andorra. Va ser la culminació d’una negociació llarga i complicada, en el transcurs de la qual va haver de vèncer, fent ús d’una gran discreció i habilitat diplomàtica, no poques dificultats, per obrir finalment un nou horitzó al desenvolupament polític i social de les institucions i del poble d’Andorra.

La transcendència històrica d’aquella fita ha estat recordada per moltes

- 1.- Ordenació episcopal de Mons. Martí a la Catedral de La Seu d’Urgell, el 31 de gener de 1971.
- 2.- Presa de possessió del càrrec de Copríncep d’Andorra a Casa de la Vall, el març de 1971.
- 3.- Celebració eucarística a l’ermita de la Mare de Déu de Meritxell amb motiu del començament de les obres del nou santuari a Canillo.
- 4.- Inauguració de la clínica Ntra. Sra. de Meritxell a Andorra la Vella.

Pàgina següent:

- 5.- Inici de la causa per a la beatificació dels preveres d’Urgell que patiren martiri durant la Guerra Civil.
- 6.- Amb Joan Pau II, a Roma, el 29 d’octubre de 2001.
- 7.- Amb el Rei Joan Carles I a la Val d’Aran el març de 1990.
- 8.- Amb François Mitterrand, amb motiu de la visita del Copríncep francès a Andorra el 26 de setembre de 1986.
- 9.- Visita del President Jordi Pujol a l’Alt Urgell arran dels tràgics aiguats de la tardor de 1982.

de les persones que van voler acomiadar-se de Mons. Martí a la capella ardent i a la missa exequial celebrada a la Catedral de Santa Maria de La Seu d’Urgell. Però no és ni de bon tros l’única gran transformació a què va contribuir l’Arquebisbe Joan al llarg dels trenta-dos anys de pontificat a la Diòcesi d’Urgell.

En part condicionat pels signes dels temps, però sobretot per la gran sensibilitat respecte dels afers socials que va demostrar en totes

les seves accions, Mons. Martí va ser també l’artífex (“discret, com sempre”) d’una gran transformació interna de la pròpia Diòcesi. La seva activitat pastoral es va caracteritzar per una eficaç capacitat organitzativa i per l’impuls que va transmetre a la corresponsabilitat eclesial. Va revifar els diferents òrgans auxiliars de la pastoral i va crear-ne d’altres per dur a terme l’aplicació dels continguts del Concili Vaticà II a tots els àmbits de la Diòcesi; i va atorgar a aquesta

5

7

6

8

9

activitat transformadora el suport decidit de les constants visites pastorals que va fer de manera regular a les parròquies d'arreu del Bisbat.

La seva aposta clara per impulsar els mitjans de comunicació diocesans, tot introduint des del primer moment i amb total normalitat l'ús del català com a llengua tant dels escrits oficials com en el tracte personal amb preveres i fidels, també va ajudar a consolidar i estendre la transformació pastoral i social que va suposar el seu pontificat. El 1972

va fundar la revista *Església d'Urgell*; el 1977 va ser l'impulsor de la Societat Cultural Urgel·litana, que té com a objectiu el foment i la divulgació del patrimoni cultural de la Diòcesi a través de l'anuari *Urgellia*; i encara el 1992 va promoure la creació de Ràdio Principat.

La crònica dels fets destacables del pontificat de l'Arquebisbe Joan és certament força extensa, però n'hi ha sobretot un que cal tenir sempre molt present, tant per la seva importància intrínseca com pel missatge de

reconciliació i perdó que comporta. Pràcticament des del mateix moment de la seva ordenació episcopal, Mons. Martí mantingué una dedicació molt especial vers la memòria dels 109 preveres d'Urgell que sofriren persecució o martiri durant els anys de la Guerra Civil. Dedicació que es va traduir primer en la publicació, el 1975, del "Martirologi de l'Església d'Urgell, 1936-1939", i posteriorment en el procés que va culminar amb la beatificació, el 2005, d'una bona part dels sacerdots màrtirs.

Gràcies, Bisbe Joan

Dia 1 d'octubre. Dijous. Hospital del Mar. Dues de la tarda. Sóc un afortunat. Se'm concedeixen dos minuts de rellotge per donar un petó al Bisbe Joan. Per les nostres mirades entrecruades passen els 38 anys de pelegrinatge compartit. "Gràcies, Senyor Bisbe." Em fa el gest d'acostar la paraula a la seva oïda esquerra. "Gràcies, senyor Bisbe per tot el que ha fet per mi, pels infants i joves d'AINA, per Canillo, per Andorra..." Em talla: "Com estàs de salut? Tinc un càncer. Els metges poden allargar-me els dies. Estic a les mans de Déu. Pregueu per mi." El jove sacerdot que l'acompanya, em fa senyal des de la porta mostrant-me el rellotge. Un petó de comiat.

Dos minuts, de Calvari i de Tabor. Em sento trasbalsat. Em sento transfigurat. Vull aturar el temps com aquell dia Pere, Jaume i Joan. La platja de la Barceloneta em fa de reclinatori. El mar Mediterrani m'ofereix un blau intens gràcies a la força del sol de migdia. Al meu darrere, l'habitació de la sisena planta. Al davant, l'horitzó: el blau del cel i el de la terra s'abracen en comunió. Esdevenen un blau únic. Paràbola de la nostra vida. Tot m'és favorable per descloure els dos minuts d'amor viscuts.

Gràcies, Bisbe Joan, per la vostra darrera lletra. La transcripció perquè se'm (se'ns) gravi al cor:

–*Joan Martí. Arquebisbe-Bisbe Emèrit d'Urgell. Barcelona, 1 de juliol de 2009.*

A Mn. Ramon Rossell. Canillo.

Estimat Ramon, agraeixo molt el teu record i la informació sobre els programes d'AINA d'enguany. Vint-i-set anys! Recordo bé el dia de la inauguració. Crec que era una tarda.

I et felicito, perquè te n'has sortit molt bé. M'agrada especialment l'exigència que demanes en l'aspecte formatiu de les colònies. Un dels pecats d'avui és el "tot val", encara que moralment sigui

que hem rebut de vós. En un taller amb els nens, l'han emmarcat per a l'Àgora d'AINA, al costat de la vostra foto beneint la casa.

Gràcies, Bisbe Joan, perquè heu estat

allò que els capellans volem d'un Bisbe i ho exigim amb l'Evangelí a les mans: el Bon Pastor. En una societat mancada de líders, vós ens heu liderat responsablement encomanant-nos confiança, il·lusió, orgull i autoestima per construir el Regne de Déu dins el món de l'Església i dins el món de la política.

Gràcies, Bisbe Joan, per haver-me escoltat fins a convidar-me a la vostra taula i a pujar al vostre cotxe per passejar fins al Coll d'Ordino. M'heu dit aquella paraula –i cap més d'altra– de llum en la meua nit de crisi. Vetllàveu per no ferir la persona que acollíeu. "Déu està en nosaltres i,

dins nostre, el seu amor ha arribat a la plenitud..." Em recordàveu de Sant Joan tot contemplant el massís del Casamanya.

Gràcies, Bisbe Joan, per deixar-me fer quan els meus deutes als bancs us posaven nerviós. I amb un diàleg pacient acordàvem provocar

A dalt, benedicció de la primera pedra d'AINA, el dia de Sant Miquel de 1979. A sota, Mons. Martí beneïa i inaugurava la casa de colònies trenta mesos més tard, el 19 de juny de 1982, acompanyat de l'aleshores Cap del Govern d'Andorra, Òscar Ribas Reig (darrere de Mons. Martí a la fotografia).

dolent. Deus pensar en el futur. Si un dia s'escau en parlarem. Cuida't. Una forta abraçada, en el Senyor.

+Joan Martí.

Gràcies pel vostre missatge d'auto-exigència per als monitors, que hem comentat com el millor testament

la insurrecció de la bonesa de les persones.

Gràcies, Bisbe Joan, per agrair-me la meva labor com a professor de cultura religiosa a l'Institut Espanyol de Batxillerat a Sant Julià de Lòria. "Per això no et canvio de Parròquia. ¿Qui m'ho farà de baixar i de pujar dos cops al dia de Canillo a Sant Julià, avui, que em falten sacerdots?" És el que em diguéreu aquell dia al Coll d'Ordino. Portàveu a la sang la vocació de mestre i fundador de col·legi a Tarragona i ens marcàreu l'alçada del llistó. Gràcies, perquè a tots ens agrada que ens valorin el que fem!

Gràcies, Bisbe Joan, per ser un mestre de la ploma. La Conferència Episcopal Espanyola us ho reconegué fent-vos president dels Mitjans de Comunicació de la CEE. Agraeixo als companys que hagin garbellat els vostres escrits en una garba d'or. Us posicionàveu no en competència de la cultura aliena a l'Església, sinó en diàleg per al bé comú de tots, però en especial, dels més febles. Les vostres reflexions d'evangelitzador evangelitzat ens menaven a la prada de l'Evangeli i de la Vida. A mi, personalment, em nodrien la fidelitat als mitjans de comunicació d'Andorra i d'*Església d'Urgell*, que creàreu. També us servíreu del art de la pintura per transmetre la Paraula i mostrar-nos el vostre carisma de místic actiu.

Heu estat el Bon Pastor, perquè, com Jesús, la vostra vida ens ha estat donada. La vostra mort signa la vostra donació. El cel autentifica la vostra manera de viure, de vida donada. L'Evangeli no ens fa celebrar la mort de Jesús. Ens fa celebrar la vida de Jesús. Del vostre comiat en brolla vida nova per a tots. Prego a la meva Confident com em demanàreu en el vostre Hort de Getsemaní. Em somriu i em conforta: "Mort i resurrecció són inseparables", em confia mentre us fa hereu de la plenitud de la Llum de Meritxell, que tant estimàveu i m'heu fet estimar!

Mossèn Ramon de Canillo

Bisbe i Pastor estimat per tothom

L'existència humana és finita i caduca. Tothom ha de passar per aquesta experiència. No importa ni condició ni estat. Aquests dies, la Diòcesi d'Urgell assumeix amb serenor i amb molta esperança aquest pas en la persona de l'Arquebisbe-Bisbe Emèrit Joan Martí i Alanis.

El seu pontificat ha estat prolífer i fecund. La història ho constatarà. Home de Déu i home de la terra; Bisbe i Pastor d'una Diòcesi petita en nombre d'habitants, però rica en il·lusió i en voluntat de treball. I això li va donar força i empena per afrontar la direcció de la mateixa. Hi va donar el que era: organització i voluntat de treball en equip. Home que escoltava, dialogava i exigia. L'exigència, però, més forta se l'aplicava a ell mateix. Auster i amb voluntat constant de formació i adequació intel·lectual als moments presents. Llegia i escrivia; exhortava i pregava; despreniment i acollida; treball i descans; exercici intel·lectual i també físic; home de cultura i mai amb ostentació; Copríncep i sense pretensions de grandesa.

Home de decisions arriscades que implicaven compromís i continuïtat. Va passar moments difícils amb secularitzacions de sacerdots. Les dificultats trobaven en ell una voluntat de ferro i de "seny" que no el vinclaven. Mai preses de posició sense discerniment, pregària i consulta. També, moments de soledat i d'incomprensió. Amor i interès de pare per als sacerdots. Intuïa l'estat d'ànim de cadascun; coneixia les seves il·lusions, problemes, malalties... Mai una paraula o un gest que pogués ferir la sensibilitat de ningú. Si t'havia d'avisar de quelcom ho

feia amb discreció, amb pau i mai amb comentaris despectius, ni en públic ni en privat. Molt sovint compartia la taula amb un o altre prevere del Bisbat. Tenia cura de la seva salut i es preocupava per la dels qui érem col·laboradors seus en el ministeri sacerdotal. Els nomenaments eren llargament consultats, dialogats i, després d'un procés de discerniment, venia la decisió que més convenia a la comunitat i al mateix sacerdot.

La seva empena inicial com a Cap i Pastor de la Diòcesi va ser la clau per a una organització pastoral, estructural, litúrgica i econòmica. Es preocupà, dins l'austeritat que el sacerdot no només ha de testimoniar sinó també aparentar, de la seva llar o estada en les respectives parròquies. Es rehabilitaren cases parroquials, despatxos i sales de reunions, catequesis i formació.

En la mesura que les forces li minvaven anava preparant el terreny per al seu successor. No volia deixar la Diòcesi vacant. El relleu el volia i el desitjava i treballà fins al darrer moment per fer-lo amb respecte, concòrdia i amb amor pastoral per als sacerdots, religiosos i seglars.

La seva jubilació va ser humil i senzilla, tal com havia estat el seu Pontificat. No volgué deixar l'acció pastoral i per això cada cap de setmana assistia a dues petites parròquies.

Des de la carena veu la vall i segur que ens infon nou coratge i nova força per a ser fidels al que Déu ens demana avui a nosaltres.

Mn. Ramon Balagué,
Rector de Guissona

*Us preguem que el vostre servent,
l'Arquebisbe Joan,
al qual vau confiar la vostra família,
arribi al convit celestial
amb el fruit abundós
del seu treball apostòlic.*

(Missal Romà)

